

Received/Geliş

: 2023 November/Kasım

Accepted/Kabul

: 2023 November/Kasım

Published/Yayın

: 2023 December/Aralık

## Öğretmen Görüşlerine Göre Okul İklimi ile İş Doyumları Arasındaki İlişkinin İncelenmesi

Fatma Işık<sup>1</sup> Ayşenur Baytürk<sup>2</sup>

**Atıf/Reference:** Işık, F. ve Baytürk, A. (2023). Öğretmen Görüşlerine Göre Okul İklimi ile İş Doyumları Arasındaki İlişkinin İncelenmesi. *Yönetim ve Eğitim Bilimleri Dergisi*, 2(4), 384-392.

### Özet

Bu araştırmada, öğretmen görüşlerine göre okul iklimi ile iş doyumları arasındaki ilişkinin incelenmesi amaçlanmıştır. İlişkisel tarama modelinde tasarlanmış olan çalışmada, Kayseri ilinde görevli öğretmenler çalışma grubunu (N=268) oluşturmaktadır. Araştırma sonuçlarına göre; öğretmenlerin iklim algıları düşük çıkarken iş tatmin düzeyleri ortalamanın üstünde olduğu çıkmıştır. Ayrıca, öğretmenlerin algılarına göre okul iklimi ve iş tatmini algılarının kadın ve erkeğe; yaş gruplarına; çalışma yılına; lisans ve lisansüstü mezuniyetine ve okul kademesine göre değişmediği ortaya çıkmıştır. Yine öğretmenlerin algılarına göre öğretmenlerin iş tatmini algılarının evli ve bekara göre değişmediği ortaya çıkarken okul iklimi algılarının evli ve bekara göre değiştiği yani evli öğretmenlerin okul iklimi algısı bekar öğretmenlerden daha yüksek çıkmıştır. Diğer yandan araştırma kapsamındaki öğretmenlerin okul iklimi ile iş tatmini genel boyutları arasında istatistiki yönden anlamlı, düşük düzeyde ve pozitif bir ilişki çıkmıştır. Son olarak öğretmenlerin okul iklimi algılarının iş tatmini algılarını anlamlı bir şekilde pozitif yönde yordadığı anlaşılmaktadır. Diğer bir ifade ile okul iklimi boyutundaki 100 birimlik artışın iş tatmini algılarını % 25 artırmaktadır.

**Anahtar Sözcükler:** İş tatmini, okul iklimi, öğretmen.

### Examining the Relationship Between School Climate and Job Satisfaction According to Teachers' Opinions

#### Abstract

This research aimed to examine the relationship between school climate and job satisfaction according to teachers' opinions. In the study designed in the relational scanning model, teachers working in Kayseri constitute the study group (N = 268). According to the research results; While teachers' climate perceptions were low, their job satisfaction levels were above average. Additionally, according to teachers' perceptions, school climate and job satisfaction perceptions differ between men and women; age groups; year of study; It was revealed that it did not change according to undergraduate and graduate graduation and school level. Again, according to teachers' perceptions, it was revealed that teachers' job satisfaction perceptions did not change depending on whether they were married or single, while their perception of school climate did change between married and single people, meaning that married teachers' perception of school climate was higher than single teachers. On the other hand, there was a statistically significant, low-level and positive relationship between the school climate and general dimensions of job satisfaction of the teachers in the study. Finally, it is understood that teachers' school climate perceptions significantly and positively predict their job satisfaction perceptions. In other words, a 100-unit increase in the school climate dimension increases job satisfaction perceptions by 25%.

**Keywords:** Job satisfaction, school climate, teacher.

<sup>1</sup> Okul Müdürü; Hacı Ömer Ayten Tepecik İlkokulu, <https://orcid.org/0009-0008-5599-4141>; fatmakaraisik@hotmail.com;

<sup>2</sup> Müdür Yardımcısı; Hacı Ömer Ayten Tepecik İlkokulu, <https://orcid.org/0009-0003-5604-7027>; aysnr\_dmrc@hotmail.com;

## 1. Giriş

Okullar insanların eğitim aldığı eşsiz sosyolojik örgütler olarak kabul edilmektedir. Okul topluluğunun normlarını, hedeflerini ve değerlerini yansıtan bir olgular kümesi olan okul iklimi gibi dinamiklerin desteğiyle bu zorluğun üstesinden gelmeyi amaçlayan öğretmenlerinin emeği ile misyonlarını yerine getirebilirler (Özen, 2018). Akademik araştırmacılar okul ikliminin öğrencileri ve diğer ortakları derinden etkilediğini belirtmişlerdir (Hunter, Bedell, & Mumford, 2007). Üstelik şefkatli bir okul ortamı, öğrencilerin kendilerine saygı duyulduğunu hissettiği ve çalışmalarının anlamlı olduğuna inandıkları bir ortamdır (Guillaume, Jagers, & Rivas-drake, 2015). Öğretmenler gururluysa, öğrencileriyle ve meslektaşlarıyla sosyal ve kişisel ilişkiler geliştiriyorsa ve okulun başarısını arttırmayı amaçlıyorsa okulun olumlu bir iklime sahip olduğunu söylenebilir. Bir okuldan esas olarak beklenen şey öğrencinin öğrenmesidir ve okul etkililiğine aşamalı bir şekilde ulaşılmalıdır (Romero & Gabriela, 2018).

Okul iklimi, okul paydaşları arasında karmaşık bir sosyal ve psikolojik etkileşim ağı aracılığıyla gözlemlenen çok boyutlu sosyal mekandır. Öğretmenin çalıştığı mekân, okul iklimi ile yakından ilişkilidir ve bu durum, okul müdürünün idari tarzının doğrudan öğretmenler üzerinde sağladığı kontrol miktarıyla güçlü bir şekilde ilişkilidir (Çolak & Altınkurt, 2017). Öğretmenler, daha fazla profesyonelliğin olduğu, karar vermenin daha katılımcı ve daha az merkezi olduğu durumlarda okulları dinamik örgütler olarak görürler. Okul iklimi, sağlıklı bir öğrenme ortamı oluşturan, öğrencilerin ve ebeveynlerin hayallerini ve isteklerini başlatan, öğretmenlerin yaratıcılığını ve coşkusunu teşvik eden ve tüm paydaşlarını geliştiren bir okulun kalitesini tanımlamaktadır (Özen, 2018).

İş tatmini, öğretmenlerin ve şaşırtıcı olmayan bir şekilde eğitim kurumlarının etkililiği sayesinde öğrencilerin başarılarında önemli bir rol oynamaktadır (Demirtaş, 2010). Literatürde iş tatmini konusunda bazı farklılıklar bulunmaktadır. Bugüne kadar yapılan eğitim araştırmalarında iş tatmini kavramı birçok açıdan kapsamlı bir şekilde incelenmiştir. En kapsamlı tanımlardan biri Locke (1976) tarafından “kişinin işinin veya iş deneyimlerinin değerlendirilmesinden kaynaklanan zevkli ve olumlu duygusal durum” olarak yapılmıştır (Aziri, 2011). Evans (1997) iş tatminini “bireyin işiyle ilgili ihtiyaçlarının karşılanması gerektiğini algılama derecesi tarafından belirlenen tüm duyguları kapsayan bir zihin durumu” olarak tanımlamaktadır. Skaalvik ve Skaalvik (2021) iş tatminini, öğretmenlerin işlerine karşı duygusal tepkilerini vurgulayan motivasyonel bir yapı olarak kavramsallaştırmaktadır. Ancak Zembylas ve Papanastasiou'ya (2004) göre iş tatmini, öğretmenin öğretmenlik rolüyle olan duygusal ilişkisini göstermektedir. İş tatmini, çalışanların memnuniyetlerinin önemli bir göstergesidir (Çolak, Altınkurt ve Yılmaz, 2017) ve örgütlerin onlara yönelik bir anlayış geliştirmesi ve çalışanların örgüte olan katkılarının farkına varmalarını sağlamak için önemli bir ön koşuldur (Zencirkıran & Keser, 2018).

Bu araştırmada, öğretmen görüşlerine göre okul iklimi ile iş doyumları arasındaki ilişkinin incelenmesi amaçlanmıştır.

## 2. Yöntem

Bu araştırma, ilişkisel tarama modelinde tasarlanmış olup çalışma grubunu, Kayseri ilinde görevli öğretmenlerden (N=268) oluşturmaktadır. Çalışma grubunun seçiminde olasılığa dayanmayan örnekleme çeşidinden uygun (amaca yönelik) örnekleme tekniği kullanılmıştır (Şimşek & Yıldırım, 2013). Araştırmaya katılan öğretmenlerin demografik özellikleri hakkında betimsel istatistiklere ait veriler aşağıdaki Tablo 1'de gösterilmektedir.

**Tablo 1.** Katılımcıların Demografik Bilgileri

| Değişken         | Grup            | n   | %    |
|------------------|-----------------|-----|------|
| Cinsiyet         | Kadın           | 202 | 75.4 |
|                  | Erkek           | 66  | 24.6 |
| Yaş Grubu        | 20-30 yaş arası | 29  | 10.8 |
|                  | 31-40 yaş arası | 167 | 62.3 |
|                  | 41-50 yaş arası | 62  | 23.1 |
|                  | 51 ve üzeri     | 10  | 3.7  |
| Medeni Durumu    | Evli            | 230 | 85.8 |
|                  | Bekar           | 38  | 14.2 |
| Mesleki Deneyimi | 1-5 yıl arası   | 15  | 5.6  |
|                  | 6-10 yıl arası  | 90  | 33.6 |

|                            |                 |     |      |
|----------------------------|-----------------|-----|------|
|                            | 11-15 yıl arası | 71  | 26.5 |
|                            | 16-20 yıl arası | 51  | 19.0 |
|                            | 20 yıl ve üzeri | 41  | 15.3 |
| Çalıştığı Öğretim Kademesi | İlkokul         | 165 | 61.6 |
|                            | Ortaokul        | 66  | 24.6 |
|                            | Lise            | 24  | 9.0  |
|                            | Diğer           | 13  | 4.9  |
| Öğrenim Durumu             | Lisans          | 211 | 78.7 |
|                            | Lisansüstü      | 57  | 21.3 |

p < .05

Tabloda yer alan istatistiki değerlere göre, araştırmaya katılan öğretmenlerin % 75,4'ünün erkek olduğu; % 62,3'ünün 31-40 yaş arası olduğu; % 85,8'inin evli olduğu; % 33,6'sının 6-10 yıl arası mesleki deneyiminin olduğu; % 61,6'sının ilkökul kademesinde çalıştığı ve % 78,7'sinin lisans mezunu olduğu tespit edilmiştir.

Veri toplama aracı olarak, Okul İklimi Ölçeği, Yılmaz ve Altınkurt (2013) tarafından geliştirilmiştir. Ölçek, 39 maddeden oluşmaktadır. Ölçekten alınan puanların yükselmesi, öğretmenlerin okul iklimi algılarının artması anlamına gelmektedir. Ölçek iç tutarlılık alfa değerinin .89 olduğu görülmüştür. İş tatmini ölçeği, Başol ve Çömlekçi (2020) tarafından geliştirilmiş olup 5 maddeden oluşmaktadır. Ölçek iç tutarlılık alfa değerinin .93 olduğu görülmüştür. İstatistik analizlerin IBM SPSS paket programı ile yapılmıştır. Sürekli değişkenlerin normal dağılıma uygunluğunun Skewness ve Kurtosis testi ile test edilmiştir.

**Tablo 2.** Ölçek ve Alt Boyutların Normallik Varsayımı

|                    | N   | Min  | Maks | Ort    | S.Sapma | Skewness | Std. Hata | Kurtosis | Std. Hata |
|--------------------|-----|------|------|--------|---------|----------|-----------|----------|-----------|
| Okul İklimi Ölçeği | 268 | 1.58 | 3.47 | 2.4290 | .30007  | .014     | .149      | .332     | .297      |
| İş Tatmini Ölçeği  | 268 | 2.00 | 5.00 | 3.1284 | .38698  | .704     | .149      | 1.413    | .297      |

p < .05

Okul iklimi ile iş tatmini ölçeği için çarpıklık ve basıklık değeri +1.5 ile -1.5 arasında olduğu görülmektedir. Tabachnick ve Fidell' e göre de çarpıklık ve basıklık değeri +1.5 ile -1.5 arasında olduğunu zaman parametrik test olarak kabul edilip ona göre işlem yapılabileceğini ifade etmektedir (Tabachnick & Fidell, 2013). Bu anlamda okul iklimi ile iş tatmini ölçeği normallik varsayımına göre uygun ve parametrik analizlerin yapılabileceği gerekmektedir.

Ayrıca iş tatmini ölçeği aritmetik ortalaması 3,12±0,38 ile ortalamanın üstünde çıktığı; okul iklimi ölçeği aritmetik ortalaması 2,42±0,30 ile ortalamanın altında çıktığı görülmektedir. Bu anlamda araştırmaya katılan öğretmenlerin iklim algıları düşük çıkarken iş tatmin düzeyleri ortalamanın üstünde olduğu söylenebilir.

### 3. Bulgular

Araştırmada kullanılan okul iklimi ve iş tatmini ölçeği ile cinsiyetleri arasında anlamlı bir ilişkinin olup olmadığının tespiti için bağımsız örneklem t testi yapılmıştır.

**Tablo 3.** Öğretmenlerin Okul İklimi ile İş Tatmini Algılarının Cinsiyete Göre İncelenmesi

|                    | Değişken | N   | Ortalama | S.S.   | t      | df  | p    |
|--------------------|----------|-----|----------|--------|--------|-----|------|
| Okul İklimi Ölçeği | Kadın    | 202 | 2.4126   | .28647 | -1.572 | 266 | .117 |
|                    | Erkek    | 66  | 2.4793   | .33569 |        |     |      |
| İş Tatmini Ölçeği  | Kadın    | 202 | 3.1139   | .35563 | -1.073 | 266 | .284 |
|                    | Erkek    | 66  | 3.1727   | .47053 |        |     |      |

p < .05

Bağımsız örneklem t testi, katılımcıların cinsiyetlerine göre öğretmenlerin okul iklimi ve iş tatmini algılarının farklarını ortaya koymak için kullanılmıştır. Analiz sonucunda; öğretmenlerin algılarına göre okul iklimi ve iş tatmini algılarının kadın ve erkeğe göre değişmediği ortaya çıkmıştır.

Araştırmada kullanılan okul iklimi ve iş tatmini ölçeği ile yaş grupları arasında anlamlı bir ilişkinin olup

olmadığının tespiti için ANOVA testi yapılmıştır.

**Tablo 4.** Öğretmenlerin Okul İklimi ile İş Tatmini Algılarının Yaş Gruplarına Göre İncelenmesi

| Puan               | Grup            | f. x ss Değerleri |        |        | ANOVA Sonuçları                     |                          |                 |              |      |      |
|--------------------|-----------------|-------------------|--------|--------|-------------------------------------|--------------------------|-----------------|--------------|------|------|
|                    |                 | N                 | X      | S.S.   | Var.K.                              | KT                       | Sd              | KO           | F    | p    |
| Okul İklimi Ölçeği | 20-30 yaş arası | 29                | 2.4918 | .33899 | Gruplar arası<br>Grup içi<br>Toplam | .166<br>23.874<br>24.041 | 3<br>264<br>267 | .055<br>.090 | .613 | .607 |
|                    | 31-40 yaş arası | 167               | 2.4270 | .29417 |                                     |                          |                 |              |      |      |
|                    | 41-50 yaş arası | 62                | 2.4015 | .31554 |                                     |                          |                 |              |      |      |
|                    | 51 ve üzeri     | 10                | 2.4500 | .15566 |                                     |                          |                 |              |      |      |
|                    | Total           | 268               | 2.4290 | .30007 |                                     |                          |                 |              |      |      |
| İş Tatmini Ölçeği  | 20-30 yaş arası | 29                | 3.0690 | .41153 | Gruplar arası<br>Grup içi<br>Toplam | .120<br>39.864<br>39.984 | 3<br>264<br>267 | .040<br>.151 | .265 | .851 |
|                    | 31-40 yaş arası | 167               | 3.1341 | .40087 |                                     |                          |                 |              |      |      |
|                    | 41-50 yaş arası | 62                | 3.1419 | .36284 |                                     |                          |                 |              |      |      |
|                    | 51 ve üzeri     | 10                | 3.1200 | .21499 |                                     |                          |                 |              |      |      |
|                    | Total           | 268               | 3.1284 | .38698 |                                     |                          |                 |              |      |      |

p < .05

Tabloda görülebileceği üzere, okul iklimi ve iş tatmini ölçeği algılarına ait aritmetik ortalamalarının yaş durumu değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan tek yönlü varyans analizi (ANOVA) sonucunda; öğretmenlerin algılarına göre okul iklimi ve iş tatmini algılarının yaş gruplarına göre değişmediği ortaya çıkmıştır.

Araştırmada kullanılan okul iklimi ve iş tatmini ölçeği ile medeni durumları arasında anlamlı bir ilişkinin olup olmadığının tespiti için bağımsız örneklem t testi yapılmıştır.

**Tablo 5.** Öğretmenlerin Okul İklimi ile İş Tatmini Algılarının Medeni Durumlarına Göre İncelenmesi

|                    | Değişken | N   | Ortalama | S.S.   | t     | df     | p     |
|--------------------|----------|-----|----------|--------|-------|--------|-------|
| Okul İklimi Ölçeği | Evli     | 230 | 2.4467   | .29489 | 2.393 | 266    | .017* |
|                    | Bekar    | 38  | 2.3220   | .31278 |       |        |       |
| İş Tatmini Ölçeği  | Evli     | 230 | 3.1296   | .33863 | .084  | 40.859 | .933  |
|                    | Bekar    | 38  | 3.1211   | .60901 |       |        |       |

p < .05

Bağımsız örneklem t testi, öğretmenlerin medeni durumuna göre okul iklimi ve iş tatmini algılarının farklarını ortaya koymak için kullanılmıştır. Analiz sonucunda; öğretmenlerin algılarına göre öğretmenlerin iş tatmini algılarının evli ve bekara göre değişmediği ortaya çıkmıştır. Ancak öğretmenlerin algılarına göre okul iklimi algılarının evli ve bekara göre değiştiği yani evli öğretmenleri okul iklimi algısı bekar öğretmenlerden daha yüksek çıkmıştır.

Araştırmada kullanılan okul iklimi ve iş tatmini ölçeği ile mesleki deneyim grupları arasında anlamlı bir ilişkinin olup olmadığının tespiti için ANOVA testi yapılmıştır.

**Tablo 6.** Öğretmenlerin Okul İklimi ile İş Tatmini Algılarının Mesleki Deneyim Gruplarına Göre İncelenmesi

| Puan               | Grup            | f. x ss Değerleri |        |        | ANOVA Sonuçları                     |                          |                 |              |       |      |
|--------------------|-----------------|-------------------|--------|--------|-------------------------------------|--------------------------|-----------------|--------------|-------|------|
|                    |                 | N                 | X      | S.S.   | Var.K.                              | KT                       | Sd              | KO           | F     | p    |
| Okul İklimi Ölçeği | 1-5 yıl arası   | 15                | 2.5912 | .36988 | Gruplar arası<br>Grup içi<br>Toplam | .568<br>23.472<br>24.041 | 4<br>263<br>267 | .142<br>.089 | 1.591 | .177 |
|                    | 6-10 yıl arası  | 90                | 2.4161 | .27177 |                                     |                          |                 |              |       |      |
|                    | 11-15 yıl arası | 71                | 2.4507 | .32605 |                                     |                          |                 |              |       |      |
|                    | 16-20 yıl arası | 51                | 2.4169 | .28040 |                                     |                          |                 |              |       |      |
|                    | 20 yıl ve üzeri | 41                | 2.3755 | .30045 |                                     |                          |                 |              |       |      |
|                    | Total           | 268               | 2.4290 | .30007 |                                     |                          |                 |              |       |      |
| İş Tatmini Ölçeği  | 1-5 yıl arası   | 15                | 3.2133 | .29729 | Gruplar arası<br>Grup içi<br>Toplam | .283<br>39.702<br>39.984 | 4<br>263<br>267 | .071<br>.151 | .468  | .759 |
|                    | 6-10 yıl arası  | 90                | 3.0933 | .37590 |                                     |                          |                 |              |       |      |
|                    | 11-15 yıl arası | 71                | 3.1577 | .48156 |                                     |                          |                 |              |       |      |
|                    | 16-20 yıl arası | 51                | 3.1216 | .26557 |                                     |                          |                 |              |       |      |
|                    | 20 yıl ve üzeri | 41                | 3.1317 | .39143 |                                     |                          |                 |              |       |      |
|                    | Total           | 268               | 3.1284 | .38698 |                                     |                          |                 |              |       |      |

p < .05

Tabloda görülebileceği üzere, okul iklimi ve iş tatmini ölçeği algılarına ait aritmetik ortalamalarının mesleki deneyim değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan tek yönlü varyans analizi (ANOVA) sonucunda; öğretmenlerin algılarına göre okul iklimi ve iş tatmini algılarının çalışma yılı gruplarına göre değişmediği ortaya çıkmıştır.

Araştırmada kullanılan okul iklimi ve iş tatmini ölçeği ile eğitim durumları arasında anlamlı bir ilişkinin olup olmadığının tespiti için bağımsız örneklem t testi yapılmıştır.

**Tablo 7.** Öğretmenlerin Okul iklimi ile İş Tatmini Algılarının Eğitim Durumlarına Göre İncelenmesi

|                    | Değişken   | N   | Ortalama | S.S.   | t      | df  | p    |
|--------------------|------------|-----|----------|--------|--------|-----|------|
| Okul İklimi Ölçeği | Lisans     | 211 | 2.4117   | .29813 | -1.825 | 266 | .069 |
|                    | Lisansüstü | 57  | 2.4931   | .30114 |        |     |      |
| İş Tatmini Ölçeği  | Lisans     | 211 | 3.1137   | .39659 | -1.190 | 266 | .235 |
|                    | Lisansüstü | 57  | 3.1825   | .34699 |        |     |      |

p < .05

Bağımsız örneklem t testi, öğretmenlerin eğitim durumuna göre okul iklimi ve iş tatmini algılarının farklarını ortaya koymak için kullanılmıştır. Analiz sonucunda; öğretmenlerin algılarına göre öğretmenlerin okul iklimi ve iş tatmini algılarının lisans ve lisansüstüne göre değişmediği ortaya çıkmıştır.

Araştırmada kullanılan okul iklimi ve iş tatmini ölçeği ile çalıştığı öğretim kademesi grupları arasında anlamlı bir ilişkinin olup olmadığının tespiti için ANOVA testi yapılmıştır.

**Tablo 8.** Öğretmenlerin Okul İklimi ile İş Tatmini Algılarının Çalıştığı Öğretim Kademesi Gruplarına Göre İncelenmesi

| Puan               | Grup     | f. x ss Değerleri |        |        |                                     | ANOVA Sonuçları          |                 |              |       |   |      |
|--------------------|----------|-------------------|--------|--------|-------------------------------------|--------------------------|-----------------|--------------|-------|---|------|
|                    |          | N                 | X      | S.S.   | Var.K.                              | KT                       | Sd              | KO           | F     | p |      |
| Okul İklimi Ölçeği | İlkokul  | 165               | 2.4381 | .29476 | Gruplar arası<br>Grup içi<br>Toplam | .572<br>23.469<br>24.041 | 3<br>264<br>267 | .191<br>.089 | 2.144 |   | .095 |
|                    | Ortaokul | 66                | 2.4043 | .31276 |                                     |                          |                 |              |       |   |      |
|                    | Lise     | 24                | 2.3454 | .26638 |                                     |                          |                 |              |       |   |      |
|                    | Diğer    | 13                | 2.5931 | .32008 |                                     |                          |                 |              |       |   |      |
|                    | Total    | 268               | 2.4290 | .30007 |                                     |                          |                 |              |       |   |      |
| İş Tatmini Ölçeği  | İlkokul  | 165               | 3.1236 | .35577 | Gruplar arası<br>Grup içi<br>Toplam | .148<br>39.836<br>39.984 | 3<br>264<br>267 | .049<br>.151 | .327  |   | .806 |
|                    | Ortaokul | 66                | 3.1576 | .49801 |                                     |                          |                 |              |       |   |      |
|                    | Lise     | 24                | 3.1250 | .25580 |                                     |                          |                 |              |       |   |      |
|                    | Diğer    | 13                | 3.0462 | .34789 |                                     |                          |                 |              |       |   |      |
|                    | Total    | 268               | 3.1284 | .38698 |                                     |                          |                 |              |       |   |      |

p < .05

Tabloda görülebileceği üzere, okul iklimi ve iş tatmini ölçeği algılarına ait aritmetik ortalamalarının çalıştığı öğretim kademesi değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan tek yönlü varyans analizi (ANOVA) sonucunda; öğretmenlerin algılarına göre okul iklimi ve iş tatmini algılarının çalıştığı okul kademesi gruplarına göre değişmediği ortaya çıkmıştır.

Aşağıdaki tabloda, öğretmenlerin okul iklimi ve iş tatmini algıları arasındaki ilişki incelenmiştir.

**Tablo 9.** Korelasyon Tablosu

| Değişkenler          | N   | X      | S.S.   | 1 | 2      |
|----------------------|-----|--------|--------|---|--------|
| 1 Okul İklimi Ölçeği | 268 | 2.4290 | .30007 | 1 | .194** |
| 2 İş Tatmini Ölçeği  | 268 | 3.1284 | .38698 |   | 1      |

\*\*p < .01

Pearson korelasyon analizine ilişkin bulgularda; araştırma kapsamındaki öğretmenlerin okul iklimi ile iş tatmini genel boyutları arasında istatistiki yönden anlamlı, düşük düzeyde ve pozitif bir ilişki çıkmıştır (r: .194; p<.01). Katılımcıların algılarına göre, öğretmenlerin okul ikliminin iş tatmini algıları üzerine ne gibi etkilerinin olduğunu incelemek için çoklu doğrusal regresyon analizi yapılmıştır.

**Tablo 10.** Öğretmenlerin Okul İkliminin İş Tatmini Algıları Üzerine Etki Analizi

| Değişken           | B     | Beta | t      | Sig.  | VIF   | R                 | R <sup>2</sup> | Uyarlanmış R <sup>2</sup> | F                 |
|--------------------|-------|------|--------|-------|-------|-------------------|----------------|---------------------------|-------------------|
| Sabit              | 2.521 |      | 13.277 | .000  |       |                   |                |                           |                   |
| Okul İklimi Ölçeği | .250  | .194 | 3.226  | .001* | 1.000 | .194 <sup>a</sup> | .038           | .034                      | .001 <sup>b</sup> |

p &lt; .05

Öğretmenlerin okul iklimi algılarının iş tatmini algılarını anlamlı bir şekilde yordamamaktadır [(R= .194; R<sup>2</sup>= .038; Uyarlanmış R<sup>2</sup>= .034) F(1,266)= .10,407; p<0,01]. Başka bir ifadeyle, öğretmenlerin okul iklimi algılarındaki değişimin, iş tatmini algılarını etkilediği görülmektedir.

Yapılan regresyon analizinin t değerlerine bakıldığında, öğretmenlerin okul ikliminin [t= 3,226; p= .001 (p<0.01)] algılarının iş tatmini algılarını anlamlı bir şekilde pozitif yönde yordadığı anlaşılmaktadır. Diğer bir ifade ile okul iklimi boyutundaki 100 birimlik artışın iş tatmini algılarını % 25 artırmaktadır.

#### 4. Sonuç ve Öneriler

Bu araştırmada, öğretmen görüşlerine göre okul iklimi ile iş doyumları arasındaki ilişkinin incelenmesi amaçlanmıştır. Kayseri ilinde görevli öğretmenlerden (N=268) oluşmaktadır. Araştırmaya katılan öğretmenlerin % 75,4'ünün erkek olduğu; % 62,3'ünün 31-40 yaş arası olduğu; % 85,8'inin evli olduğu; % 33,6'sının 6-10 yıl arası mesleki deneyiminin olduğu; % 61,6'sının ilkökul kademesinde çalıştığı ve % 78,7'sinin lisans mezunu olduğu tespit edilmiştir. Öğretmenlerin iklim algıları düşük çıkarken iş tatmin düzeyleri ortalamanın üstünde olduğu söylenebilir. Ayrıca, öğretmenlerin algılarına göre okul iklimi ve iş tatmini algılarının kadın ve erkeğe; yaş gruplarına; çalışma yılı; lisans ve lisansüstüne; okul kademesine göre değişmediği ortaya çıkmıştır. Yine öğretmenlerin algılarına göre öğretmenlerin iş tatmini algılarının evli ve bekara göre değişmediği ortaya çıkmıştır. Ancak öğretmenlerin algılarına göre okul iklimi algılarının evli ve bekara göre değiştiği yani evli öğretmenleri okul iklimi algısı bekar öğretmenlerden daha yüksek çıkmıştır. Diğer yandan araştırma kapsamındaki öğretmenlerin okul iklimi ile iş tatmini genel boyutları arasında istatistiki yönden anlamlı, düşük düzeyde ve pozitif bir ilişki çıkmıştır. Son olarak öğretmenlerin okul iklimi algılarının iş tatmini algılarını anlamlı bir şekilde pozitif yönde yordadığı anlaşılmaktadır. Diğer bir ifade ile okul iklimi boyutundaki 100 birimlik artışın iş tatmini algılarını % 25 artırmaktadır.

Araştırma sonuçlarından farklı olarak pek çok araştırmada öğretmenlerin okul iklimi algılarının yüksek düzeyde olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Bayram ve Aypay (2012) ilkökul öğretmenlerinin okul iklimi boyutlarına ilişkin algı düzeylerinin genel olarak yüksek olduğunu belirlerken, Canlı (2016), Getmez (2018) ve Şenel ve Buluç (2016) da çalışmalarında öğretmenlerin okul iklimi boyutlarına ilişkin algılarının yüksek olduğunu belirtmektedir.

Dönmez (2004) çalışmasında öğretim üyelerinin genel örgüt iklimine ilişkin algıları arasında cinsiyet değişkeni açısından anlamlı bir farklılık olmadığını belirlerken, benzer şekilde Bakkal (2019) çalışmasında da cinsiyetin örgüt iklimine Öğretmenlerin okul iklimine ilişkin algılarında anlamlı bir farklılık bulunmaktadır.

Karadağ, Baloğlu, Korkmaz ve Çalışkan (2008) yaptıkları araştırma sonucunda ilkökulların örgüt iklimi puanlarının okul sınıfı değişkenine göre farklılaştığını belirlemiştir. Araştırma sonucunda öğretmenlerin okul iklimine ilişkin algılarının kıdem değişkenine göre anlamlı bir farklılık göstermediği sonucuna ulaşılmıştır. Bakkal (2019) ile Sezgin ve Kılınç (2011) da yaptıkları araştırmada öğretmenlerin okul iklimi algılarının mesleki kıdemlerine göre anlamlı bir farklılık yaratmadığını bulmuşlardır.

Bu çalışmadan elde edilen diğer bulgular öğretmenlerin iş tatminlerine ilişkin olumlu ve yüksek düzeyde görüşlere sahip olduklarını göstermektedir. İş tatmininin yüksek olması öğretmenlerin mesleklerine yönelik olumlu duygu, görüş ve tutumlara sahip olduklarını göstermektedir (Zencirkıran ve Keser, 2018). İş tatmini kavramı motivasyonla ilişkilidir (Zembylas ve Papanastasiou, 2004) ve öğretmenlerin örgütsel bağlılığını artırır (Al-Siyabi, 2016). Kısacası iş tatmininin yüksek olması öğretmenlerin verimliliğini ve performansını artırmaktadır. Verimliliği ve performansı yüksek olan öğretmenlerin okullarda daha etkili ve verimli olmaları şaşırtıcı değildir. Böylece iş tatmini yüksek olan öğretmenlerin eğitim faaliyetlerine daha ilgili ve başarılı oldukları görülmektedir. Öğretmenlerin iş tatmininin artırılması için okul müdürlerinden gerekli çabayı göstermeleri tartışmasız bir şekilde beklenmektedir (Taş, 2017). Ancak literatürdeki önceki çalışmalar, mevcut çalışmanın öğretmenlerin iş doyumlarının daha yüksek olduğu yönündeki bulguyu desteklemektedir (Al-Siyabi,

2016; Demirtaş, 2010). Ayrıca literatürde öğretmenlerin iş tatmininin orta düzeyde olduğunu gösteren bazı araştırma sonuçları da bulunmaktadır (Şentürken ve Aytunga, 2020).

### Kaynakça

- Al-Siyabi, N. S. (2016). Job autonomy and job satisfaction of English instructors in the language centers of some private colleges in Muscat, Oman. *International Journal of Psychology & Behavior Analysis*, 1- 6.
- Aziri, B. (2011). Job satisfaction: A literature review. *Management Research and Practice*, 77-86.
- Bakkal, M. (2019). *Okul müdürlerinin eğitimsel liderlik standartlarını karşılama düzeyleri ile öğretmenlerin okul iklimi algıları ve motivasyonları arasındaki ilişki: Sultanbeyli ilçesi örneği. Yüksek Lisans Tezi. İstanbul: İstanbul Aydın Üniversitesi.*
- Başol, O., & Çömlekçi, M. F. (2020). İş Tatmini Ölçeğinin uyarlanması: Geçerlik ve güvenirlik çalışması. *Kırklareli Üniversitesi Sosyal Bilimler Meslek Yüksekokulu Dergisi*, 17-31.
- Bayram, F., & Aypay, A. (2012). İlköğretim okullarında müdür etkililiği, okul iklimi ve öğrenci kontrol ideolojileri arasındaki ilişki. *Eğitimde Politika ve Analiz Dergisi*, 49-63.
- Canlı, S. (2016). *Okul müdürlerinin öğretmenlere güveninin okul iklimine etkisi. Yayınlanmamış Doktora Tezi. Malatya: İnönü Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü.*
- Çolak, İ., & Altinkurt, Y. (2017). Okul iklimi ile öğretmenlerin özerklik davranışları arasındaki ilişki. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi*, 33-71.
- Çolak, İ., Altinkurt, Y., & Yılmaz, K. (2017). Öğretmenlerin özerklik davranışları ile iş doyumları arasındaki ilişki. *Karadeniz Sosyal Bilimler Dergisi*, 189-208.
- Demirtaş, Z. (2010). Teachers' job satisfaction levels. *Procedia Social and Behavioral Sciences*, 1069-1073.
- Dönmez, B. (2004). *Sosyal sistem olarak sınıf ve sınıfın öğrenme iklimi. Ankara: Öğreti Yayınları.*
- Evans, L. (1997). Addressing problems of conceptualization and construct validity in researching teachers' job satisfaction. *Educational Research*, 319-331.
- Getmez, D. (2018). *Okul müdürlerinin iletişim becerileri ile okul iklimi arasındaki ilişkinin incelenmesi. Yüksek Lisans Tezi. İstanbul: İstanbul Sabahattin Zaim Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.*
- Guillaume, C., Jagers, R., & Rivas-drake, D. (2015). Middle school as a developmental niche for civic engagement. *American Journal of Community Psychology*, 321-331.
- Hunter, S. T., Bedell, K. E., & Mumford, M. D. (2007). Climate for creativity. , 19(1), . *Creativity Research Journal*, 69-90.
- Karadağ, E., Baloğlu, N., Korkmaz, T., & Çalışkan, N. (2008). Eğitim kurumlarında örgüt iklimi ve örgüt etkinlik algısı arasındaki ilişkinin değerlendirilmesi. *Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi*, 63-71.
- Özen, H. (2018). A Qualitative Study of School Climate According to Teachers' Perceptions . *Eurasian Journal of Educational Research* , 81-98.
- Romero, C., & Gabriela, K. (2018). Interactive leadership in turbulent school climates: an exploratory study of high school principals from the city of Buenos Aires. *Educational Management Administration & Leadership*, 339-354.
- Sezgin, F., & Kılınç, A. Ç. (2011). İlköğretim okulu öğretmenlerinin örgüt iklimine ilişkin algılarının incelenmesi. *Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 743-757.
- Skaalvik, E. M., & Skaalvik, S. (2021). Teacher burnout: Relations between dimensions of burnout, perceived school context, job satisfaction and motivation for teaching. A longitudinal stud. *Teachers and Teaching*, 602-616.
- Şenel, T., & Buluç, B. (2016). İlkokullarda okul iklimi ile okul etkililiği arasındaki ilişki. *Türk Bilim Araştırma*

- Şentürken, C., & Aytunga, O. (2020). Ortaöğretim öğretmenlerinin özerklik davranışları ile iş doyumları arasındaki ilişki. . *OPUS–Uluslararası Toplum Araştırmaları Dergisi*, 3260-3283.
- Şimşek, H., & Yıldırım, A. (2013). *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri*. Ankara: Seçkin Yayınevi.
- Tabachnick, B., & Fidell, L. (2013). *Using Multivariate Statistics*. Boston : Pearson.
- Taş, A. (2017). *İş doyumunu ve örgütsel bağlılık*. Ankara: Pegem Akademi Yayıncılık.
- Yılmaz, K., & Altinkurt, Y. (2013). Örgütsel İklim Ölçeğinin Türkçeye Uyarlanması: Geçerlik ve Güvenirlik Çalışması. *Trakya Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 1-11.
- Zembylas, M., & Papanastasiou, E. (2004). Job satisfaction among school teachers in Cyprus. *Journal of Educational Administration*, 357-74.
- Zencirkıran, M., & Keser, A. (2018). *Örgütsel davranış*. Bursa: Dora Yayıncılık.

### EXTENDED ABSTRACT

This research aimed to examine the relationship between school climate and job satisfaction according to teachers' opinions. It consists of teachers (N = 268) working in Kayseri province. 75.4% of the teachers participating in the research were male; 62.3% are between the ages of 31-40; 85.8% were married; 33.6% had professional experience between 6-10 years; It was determined that 61.6% were working at the primary school level and 78.7% had a bachelor's degree. While teachers' climate perceptions are low, it can be said that their job satisfaction levels are above average. Additionally, according to teachers' perceptions, school climate and job satisfaction perceptions differ between men and women; age groups; working year; undergraduate and graduate students; It was revealed that it did not change according to school level. Again, according to teachers' perceptions, it was revealed that teachers' job satisfaction perceptions did not change depending on whether they were married or single. However, according to teachers' perceptions, school climate perceptions vary depending on whether they are married or single; that is, married teachers' perception of school climate is higher than single teachers'. On the other hand, there was a statistically significant, low-level and positive relationship between the school climate and the general dimensions of job satisfaction of the teachers in the study. Finally, it is understood that teachers' school climate perceptions significantly and positively predict their job satisfaction perceptions. In other words, a 100-unit increase in the school climate dimension increases job satisfaction perceptions by 25%.

This research was designed in the relational scanning model and the study group consists of teachers (N = 268) working in Kayseri. Appropriate (purposive) sampling technique, a type of non-probability sampling, was used in the selection of the study group (Şimşek & Yıldırım, 2013). Descriptive statistics data about the demographic characteristics of the teachers participating in the research are shown in Table 1 below.

Schools are considered unique sociological organizations where people receive education. They can fulfill their mission with the efforts of their teachers who aim to overcome this challenge with the support of dynamics such as school climate, which is a set of phenomena that reflect the norms, goals and values of the school community (Özen, 2018). Academic researchers have noted that school climate profoundly affects students and other partners (Hunter, Bedell, & Mumford, 2007). Moreover, a caring school environment is one in which students feel respected and believe that their work is meaningful (Guillaume, Jagers, & Rivas-drake, 2015). If teachers are proud, develop social and personal relationships with their students and colleagues, and aim to increase the school's success, the school can be said to have a positive climate. What is essentially expected from a school is student learning, and school effectiveness should be achieved gradually (Romero & Gabriela, 2018).

Unlike the research results, many studies have concluded that teachers' perceptions of school climate are at a high level. While Bayram and Aypay (2012) determined that primary school teachers' perception levels of school climate dimensions are generally high, Canlı (2016), Getmez (2018) and Şenel and Buluç (2016) also state in their studies that teachers' perceptions of school climate dimensions are high.

While Dönmez (2004) determined in his study that there is no significant difference between faculty members' perceptions of the general organizational climate in terms of the gender variable, similarly, in Bakkal's



(2019) study, there is a significant difference in teachers' perceptions of the school climate.

As a result of their research, Karadağ, Baloğlu, Korkmaz and Çalışkan (2008) determined that the organizational climate scores of primary schools differ according to the school grade variable. As a result of the research, it was concluded that teachers' perceptions of the school climate did not show a significant difference according to the seniority variable. In their research, Bakkal (2019) and Sezgin and Kılınç (2011) found that teachers' school climate perceptions did not create a significant difference according to their professional seniority.

Other findings from this study show that teachers have positive and high levels of opinions regarding their job satisfaction. High job satisfaction shows that teachers have positive feelings, opinions and attitudes towards their profession (Zencirkıran and Keser, 2018). The concept of job satisfaction is related to motivation (Zembylas and Papanastasiou, 2004) and increases teachers' organizational commitment (Al-Siyabi, 2016). In short, high job satisfaction increases teachers' productivity and performance. It is not surprising that teachers with high productivity and performance are more effective and efficient in schools. Thus, it is seen that teachers with high job satisfaction are more interested and successful in educational activities. School principals are unquestionably expected to make the necessary efforts to increase teachers' job satisfaction (Taş, 2017). However, previous studies in the literature support the current study's finding that teachers' job satisfaction is higher (Al-Siyabi, 2016; Demirtaş, 2010). There are also some research results in the literature showing that teachers' job satisfaction is at a medium level (Şenturken and Aytunga, 2020).